ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלק

(חלק ב)

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״
770 איסטערן פּאַרקוויי ברוקלין, נ.י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

Likkutei Sichot

Copyright © 2026
by
Kehot Publication Society®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פרשת בלק

א. אויף דעם פסוק פון דער היינטי־קער סדרה, כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו, שטייט אין מדרש[1], יש אומרים אַז דאָס גייט אויפן זמן פון מלך צדקי׳, עד מלך המשיח, וואָס דעמאָלט, בזמן צדקי׳ האָט זיך אָנגעהויבן דער זמן פון חורבן און גלות, און אַפילו נאָך די שבעים שנה, בזמן בית שני, איז דאָס נאָך אַלץ אַן ענין פון גלות, וואָרום חמשה דברים חסרו בבית שני[2], ווײַלע דאָס איז נאָך ניט קיין גאולה שלימה.

איז אויף דעם זמן פון צדקי׳ עד מלך המשיח, זאָגט מען אַז דאָס איז אַן ענין פון כרע שכב. שכב, לויט דעם פירוש פון יש אומרים – שרייבט דער צמח צדק[3] – איז מלשון וישכב וירדם, על משכבי בלילות, ולא ימות ונפל למשכב, וואָס דאָס ווייזט אויף דעם ענין פון גלות.

קען מען דאָך מיינען אַז דער גלות איז ניט נאָר אויפן גוף נאָר אויך אויף דער נשמה חס ושלום, מיט די ענינים פון תורה ומצוות וואָס זיינען פאַרבונדן מיט דער נשמה,

שטייט אָבער אין זעלבן פסוק, אַז הגם טאַקע כרע שכב, איז דאָס אָבער ניט קיין שכיבה פון אַזאַ וואָס האָט ניט קיין כוח, נאָר דאָס איז אַ מדידה והגבלה פון אַזאַ וואָס נאָר ער אַליין איז זיך מודד, מגביל ומצמצם, וואָרום עס איז כארי וכלביא, וואָס ארי איז מיט אַ תוקף און לביא איז נאָך מער בתוקף, ווי ער זאָגט אין זוהר[4] אַז לביא איז בתקיפא יתיר.

דאָס הייסט: אַפילו אין דער צייט פון כרע שכב, הייסט ניט אַז חס ושלום יד אומות העולם שליטה על ישראל. אידן זיינען אַלעמאָל כארי וכלביא, עס איז מער ניט וואָס מי – יקימנו. על דרך ווי דער ענין פון מי גלה לבני רז זה[5], וואָס דאָס איז פאַרבונדן מיט דעם מי יתן והי׳ לבבם זה להם ליראה אותי[6], וואָס דאָס גייט אויף דעם אויבערשטן[7], אַזוי אויך דאָ איז דער פירוש אַז דער מי – היינו הקב״ה – יקימנו, ער וועט אונז אַרויס־נעמען פון גלות, וכמו שנאמר מי יתן מציון ישועת ישראל[8].

און ביז דער צייט פון מי יקימנו, הייסט דאָס אויך ניט קיין אמת׳ע שליטה חס ושלום, ווײַבאַלד אַז ער איז אַן ארי ולביא, איז קיינער אויף אים קיין בעל־הבית ניט.

– על דרך ווי דער פסק אין שלחן ערוך[9] אַז אויף אַן אַרי ולביא האָט קיינער קיין שליטה ניט, ביז אַז עס איז אַ שאלה צי מען קען זיי איינגעוואוינען דורך תרבות. –

1) בראשית רבה פרשה צח, ז.

2) יומא כא, ב. ירושלמי מכות פרק ב הלכה ו. הוריות פרק ג הלכה ב. במדבר רבה פרשה טו, י.

3) בד״ה כרע שכב שנת ה׳תר״ה בסעודה שלישית (אוה״ת בלק ע׳ א׳מח ואילך).

4) ויחי רלז, ב.

5) שבת פח, א.

6) דברים ה, כו.

7) זע לקוטי תורה במדבר טו, א־ב.

8) תהלים יד, ז. נג, ז.

9) חושן משפט הלכות נזיקין סימן שפט סעיף ח.

דער גאַנצער גלות האָט ניט קיין אָרט על פי שכל, עס איז מער ניט ווי אנוס על פי הדבור, אַז דער אַרי ולביא זאָל זיין כרע און שכב.

איז דאָך במילא פאַרשטאַנדיק, אַז צו תורה ומצוות, וואָס וידבר אלקים את כל הדברים האלה — האָט דער גאַנצער גלות קיין שייכות ניט.

ב. מצד ההרגל אָבער, וואָס מען גע־וואוינט זיך איין אין דעם גלות און אותותינו לא ראינו[10],

— נסים זיינען היינט אויך דאָ, נאָר עס איז לא ראינו, אין בעל הנס מכיר בניסו[11] —

איז מצד דעם חושך הגלות קען זיך אויסדוכטן אַז עולם כמנהגו נוהג, עולם מלשון העלם והסתר[12], אַז דער עולם איז אַ בעל הבית אויפן אַרי ולביא, דערפאַר ווייזט מען פון צייט צו צייט מלמעלה נסים גלויים אויך בזמן הגלות (וואָס איינער פון די נסים גלויים וכלליים אין אונזער דור אין געווען דער נס פון י״ב וי״ג תמוז), וואָס דאָס דערמאָנט אַז אויך בזמן הגלות איז אין עוד מלבדו.

וואָס דאָס איז דער תוכן מאמר רז״ל[13], בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים שתף בו מדת הרחמים, זאָגט ער אויף דעם אין שער היחוד פון תניא[14], אַז דאָס גייט אויף דעם גילוי אלקות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבתורה.

די מופתים ברעכן דורך די מדידה והגבלה פון עולם, אַז מען זעט אויך בעיני בשר, אַז די בירה האָט אַ מנהיג.

געדענקענדיק דאָס — ווייס מען במי־לא אַז אידן זיינען אַלעמאָל אַן אַרי ולביא, און אַז בנוגע צו דער נשמה און תורה ומצוות איז מען ניט אונטערגע־וואָרפן אונטער גלות.

* * *

ג. עס שטייט אין ספרים[15], אַז בלעם האָט אַ שייכות מיט עמלק'ן. ורמז: בשעת מען שרייבט אָן די ווערטער בלעם און עמלק אין צוויי שורות, אויבן בלעם און אונטן עמלק, איז די רעכטע האַלבע פון די צוויי שורות — דער בי״ת מיטן למ״ד פון דער אויבערשטער שורה און דער עי״ן מיטן מ״ם פון דער אונטערשטער שורה — ווערט זיך לייענען בלעם, און די לינקע האַלבע פון די צוויי שורות — דער עי״ן מיטן מ״ם פון דער אויבערשטער שורה און דער למ״ד מיטן קו״ף פון דער אונטע־רשטער שורה — ווערט זיך לייענען עמלק.

די עצה אויף פטור צו ווערן פון קליפת בלעם און עמלק, איז אהבה ויראה. וואָס אהבה ויראה איז אויך בדוגמא כזו. בשעת מען שרייבט אין איין שורה אהבה און אין דער צווייטער שורה יראה, אויבן יראה און אונטן אהבה, איז די רעכטע האַלבע פון די צוויי שורות ווערט זיך לייענען יראה און די לינקע האַלבע

10) תהלים עד, ט.

11) נדה לא, א (בשינוי לשון קצת).

12) לקוטי תורה במדבר לז, ד. ספר המאמרים ה'תש"י עמוד 116.

13) פירוש רש"י אָנפאַנג בראשית. ספר הלקוטים להאריז"ל בתחילתו ובכמה מקומות. און זע מדרש ילמדנו געבראַכט אין ספר תלמוד תורה*.

*) נדפס בס' בתי מדרשות ח"א ע' קמא. המו"ל.

14) פרק ה.

15) זע לקוטי שושנים (למהר"ש מאס־טרופולי) בפי' לימודי האריז"ל.

פון די צוויי שורות וועט זיך לייענען אהבה.

דער ביאור אין דעם איז:

דער טעם וואָס עמלק האָט געקענט מלחמה האַלטן מיט אידן, איז ווייל ער האָט געשטאַמט פון עשו׳ן, במילא האָט עמלק גע׳טענה׳ט, אַז אויך ער איז יצחק׳ס אַן אור־אייניקל און אברהם׳ס אַן אור־אור־אייניקל, דעריבער קען ער אויך זאָגן אַ דיעה אין ענינים פון תורה און קדושה.

און ווען מען האָט אים אַביסל אַריי־נגעלאָזט איז געוואָרן באַקאַנט דער ענין פון יודע את רבונו ומכוין למרוד בו[16], און עס איז געשען אָט דאָס וואָס ער האָט געטאָן.

אַזוי אויך בלעם, זאָגט די גמרא אין סנהדרין[17], אַז ער שטאַמט פון לבן׳ען. לבן האָט גע׳טענה׳ט הבנות בנתי והב־נים בני וכל אשר אתה רואה לי הוא[18]. ער האָט אויך אַ שייכות מיט אידן, וואָרום פון זיינע טעכטער האָט זיך אויסגעבויט בית ישראל.

און דאָס איז אַן אָנווייזונג אין יעדן דור:

בשעת איינער קומט און זאָגט פאַר־קערט פון תורה און מצוות, קען ער אַפילו ברענגען אַ תעודה, „סערטיפי־קאַט״, אַז ער איז יצחק׳ס אור־אייניקל, און אברהם׳ס אור־אור־אייניקל, און אַז פון אים שטאַמען די פון וועלכע עס האָט זיך אויסגעבויט כל בית ישראל;

זאָגט מען אים, אנו אין לנו אלא אבינו שבשמים, די איינציקע בחינה וואָס מיר האָבן אויף אַ זאַך איז תורה. ביי אונז איז ניט קיין פוסק — יחוס אָדער עפּעס אַנדערש. דער איינציקער אבן הבוחן איז תורה. שטימט עס מיט תורה איז גוט, שטימט עס ניט, קען עס זיין בלעם, קען עס זיין עמלק, וויבאַלד אַז דאָס איז היפך התורה, האָט עס מיט אונז קיין שייכות ניט.

כדי אָבער קענען מבחין זיין צי דאָס איז על פי תורה, איז בשעת מען גייט צו מיט ישות עצמו, דעמאָלט קען מען זיך ניט פאַנאַנדערקלייבן פאַרוואָס ער וויל ניט אָננעמען יענעמס הוראה, צי ווייל דאָס איז היפך התורה, אָדער ווייל דאָס איז היפך פון ישותו ומציאותו.

דערפאַר דאַרף זיין די עבודה פון יראה און אהבה. און פריער די עבודה פון יראה און דערנאָך אהבה, ווי דער אופן הקריאה ווי עס לייענען זיך ביידע צוזאַמען כנ״ל, קומט דאָך פריער יראה און דערנאָך אהבה, און ווי ער זאָגט אין תניא[19] אַז יראה איז ראשית העבודה ועיקרה ושרשה.

בשעת מען גייט צו מיט דער הכנה פון אהבה ויראה, וואָס אהבה איז שרש לכל מצוות עשה און יראה לכל מצוות לא תעשה — ווי ער זאָגט אין חינוך קטן פון תניא, און איז דאָרטן מוסיף, אַז עס איז דאָ אין דעם דער ענין החינוך, דאָס הייסט, אַז אַפילו אויב ער איז נאָך ניט קיין בר דיעה, וידע אינש בנפשי׳, פונ־דעסטוועגן קען מען אים מחנך זיין מיט אהבה ויראה —

דעמאָלט האָט ער ניט וואָס נתפעל צו ווערן פון עמלק׳ן וואָס שטאַמט

16) זע תורת כהנים בחוקותי כו, יד. זהר חלק ב סה, א. ועדיין צריך עיון.

17) קה, א.

18) בראשית לא, מג.

19) פרק מא.

פון אברהם און יצחק, אויך ניט פון בלעם׳ען, כאָטש אַז בישראל לא קם אבל באומות העולם קם ומנו בלעם[20]. — וואָס אַפילו לאחר המשל וואָס דער ספרי גיט, אַז בלעם איז ווי אַ טבח, פונדעסטוועגן עפּעס אַ דוגמא האָט דאָך דאָס —

אַפילו אַ פּשוט שבפּשוטים שב־ישראל, אויב ער גייט מיטן סדר פון יראה און דערנאָך אהבה, האָט ער ניט וואָס צו נתפּעל ווערן פון בלעם׳ען און עמלק׳ן.

(משיחת י״ב תמוז, תשט״ז)

ד. אין בלעם׳ס נבואה זאָגט ער, מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, וואָס צורים גייט עס אויף די אָבות און גבעות אויף די אמהות[21], ועל דרך קול דודי וגו׳ מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות[22].

מען האָט דאָך גערעדט — בשיחת י״ב תמוז — אַז בלעם האָט געשטאַמט פון לבן׳ען, ווי ער זאָגט בלעם בן בעור — צי בן (בעור) [לבן] ממש אָדער בן בנו[22*], אָדער על כל פּנים מיוצאי חלציו — און בעור זה לבן[23]. לבן האָט געזאָגט: הבנות בנתי והבנים בני, איז אויף מבטל זיין די טענה, האָט מען געדאַרפט האָבן אַז איינער מיוצאי חלציו אַליין זאָל מודה זיין, מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, צורים אלו האבות וגבעות אלו האמהות.

פון דעם איז מובן, אַז די טענה פון לבן׳ען, הבנות בנתי והבנים בני, האָט אַ געוויסן יסוד. וואָרום אויב די טענה וואָלט גאָר קיין יסוד ניט געהאַט, וואָלט מען דאָס ניט אַריינגעשטעלט אין תורה, און מען וואָלט ניט געדאַרפט האָבן אַז בלעם וואָס ער איז מיוצאי חלציו של לבן, זאָל די טענה מבטל זיין.

ה. וואָס איז דער מיין פון לבן׳ס טענה, הבנות בנתי והבנים בני?

וויבאַלד אַז הנשמה ירדה לגוף און זי האָט צו טאָן מיט גשמיות, הגם אַז באמת איז דאָס צוליב מברר זיין די גשמיות, אָבער המתאבק עם מנוול מתנוול גם כן[24], הגם טאַקע אַז דאָס איז נאָר לשעה קלה, ברגע קטן עזבתיך[25], און שפּעטער וועט ער דערפון אַרויס־גיין, אָבער בשעה ורגע זה על כל פּנים איז דאָך דאָס אַ ירידה, וואָרום ברגע זה האָט ער צו טאָן מיט דברים גשמיים וחומריים און ווערט אַ נפרד פון אלקות.

— וואָס באמת ווערן אַ נפרד חלילה פון אלקות אַפילו אויף אַ קורצע ווײַלע, איז דאָס נאָר מצד רוח שטות, אָבער ווען ניט דער רוח שטות — איז מצד השכל דקדושה, אַפילו מצד שכל סתם, שכל הבריא, האָט קיין אָרט ניט אָפּצו־רייסן זיך פון אלקות אַפילו אויף אַ קורצע ווײַלע, וואָרום די רגע איז אַן אַבידה שאינה חוזרת, ובפרט — ווי דער ענין ווערט דערקלערט אויספירלעך אין תניא[26] — אַז די רגע איז אין אַן ענין וואָס איז למעלה מהזמן. —

נאָכמער, דאָס איז אויך נוגע אויף שפּעטער, ווי ער זאָגט דאָרט אין

20) ספרי דברים לד, יו״ד און ילקוט שמעוני דאָרט. במדבר רבה פרשה יד, כ. זהר חלק ב כא, ב. ובכמה מקומות.

21) במדבר רבה, כ, יט.

22) שיר השירים ב, ח.

22*) ראה זח״א קסו, ב. תנחומא בלק יב. המו״ל.

23) זע הערה 17.

24) תניא פרק כח. און זע דאָרט פרק ח.

25) ישעי׳ נד, ז.

26) פרק כה.

תניא, אַז אויב ער ווערט אַ נפרד איצטער מצד דעם וואָס ער פאַרלאָזט זיך אַז שפּעטער וועט ער אַרויסגיין דערפון, איז דאָס אַן ענין פון אחטא ואשוב שאין מספיקין בידו לעשות תשובה[27], און מען מוז שוין אָנקומען צום דחק ונכנס.

במילא טענה׳ט לבן, אַז הבנות בנתי והבנים בני, וויבאַלד אַז דו דאַרפסט אָנקומען און האָבן צו טאָן מיט גשמיות, איז על כל פנים אויף יענער רגע — וואָס דאָס איז אויך נוגע אויף להבא כנ״ל — רייסטו זיך אָפּ פון אלקות. דאָס איז לבן׳ס טענה.

אָבער דער אמת איז ניט אַזוי.

ווייל אויב מען טוט אין די דברים הגשמיים צוליב דער כוונה אלקית וואָס איז פאַראַן אין דעם, וואָס די כוונה איז להיות לו יתברך דירה בתחתונים[28], און דערפאַר טוט ער מיט די ענינים תחתו־נים, דעמאָלט איז דאָס אַפילו אין יענער רגע גופא אויך ניט קיין ירידה נאָר אַן עלי׳, ביז אַז אַפילו בלעם אַליין, מיוצאי חלציו של לבן, וואָס ער איז געווען אַ שתום העין, האָט אויך געזען, אַז מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו.

ו. דער ענין אין עבודת השם איז:

אַז מען קומט צו גיין און מען טענה׳ט, אַז מצד ירידת הנשמה בגוף דאַרף מען דאָך אויך על פי תורה עוסק זיין זיך אין גשמיות, און פרנסת בני ביתו איז דאָך אַ מצוה און אַ חיוב[29], במילא דאַרף ער זיך צוגרייטן צו עניני עסק און מאַכן הכנות צו דעם;

נאָכמער, חסידות אַליין איז דאָך מבאר, אַז וברכך הוי׳ אלקיך בכל אשר תעשה[30] דוקא, דאָס מיינט די לבושי העשי׳ הגשמיית; עס זיינען ניט גענוג לבושים פון די מזלות העליונים, נאָר מען דאַרף האָבן די לבושים פון עולם הזה הגשמי.

במילא, כאָטש ער טוט עס טאָקע צוליב דער כוונה אויף צו דינען דעם אויבערשטן, וואָס דורך די עניני עסק הגשמיים וועט אים צוקומען אַ תוספות אין לימוד התורה און אין קיום המצוות, אָבער אין יענער רגע על כל פנים איז ער זיך עוסק בגשמיות, אַזוי ווי להבדיל ניט קיין איד חס ושלום.

דאַרף מען וויסן אַז דאָס איז די טענה פון לבן׳ען, הבנות בנתי והבנים בני, וואָס ער האָט גע׳טענה׳ט אַז אידישע גשמיות געהערט צו לבן׳ען.

אָבער דער אמת איז, אַז מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו. בשעת מען מאַכט אַ מעקה צו דעם בית חדש — ווי מען האָט גערעדט בשיחת יב־יג תמוז, אַז בשעת מען גייט אַרויס פון די דל״ת אמות של תורה ותפלה צו עוסק זיין זיך אין עניני עולם, מאַכט מען אַ מעקה, — הערט זיך דעמאָלט אָן בשעת דעם עסק הגשמי גופא די כוונה אלקית וואָס איז פאַראַן אין דעם, ובמילא איז מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, וואָס זיי זיינען דאָך בכל ענייניהם געווען בבחינת מרכבה, און אַזוי אויך יעדער איינער בעת קיום המצוה און, ווי דערקלערט, אין אַלע

27) יומא פה, ב.

28) זע תנחומא נשא טז.

29) זע כתובות מט־נ. שולחן ערוך אבן העזר סימן עא, סעיף א.

30) דברים טו, יח. קונטרס ומעין מאמר יט און ווייטער.

זאַכן וואָס ער איז אין זיי מקיים — בכל דרכיך דעהו[31].

אַזוי איז דאָס אויך אין לימוד התורה, וואָס ער לערנט מיט זיין שכל אנושי, דאַרף מען דאָ אויך האָבן די מעקה, ווי מען האָט גערעדט בארוכה, אַז עס דאַרף זיין דער שער הנו״ן, מחבר זיין די נקודא בהיכלא, ד. ה. אַז שטייע־נדיק אין השגה והבנה אין שכל האנו־שי, זאָל זיך אָנהערן די נקודת היהדות.

בכלל מיינט עס, אַז אין יעדער זאַך וואָס ער טוט, סיי בעסק גשמי ממש און סיי בלימוד התורה בשכלו האנושי, זאָל זיך הערן אין דעם די כוונה האלקית, וואָס דעמאָלט איז דאָס אַפילו בשעת מעשה גופא ניט קיין ירידה, נאָר אדרבה אַן עלי׳, ווייל דאָ גופא פירט זיך אויס דעם אויבערשטנס כוונה.

(משיחות ש״פ בלק, תשט״ז)

31) משלי ג, ו.